

(پروسیسا داهینانی) پشکا ئیکی په یقه کا بهر به لاقه د پرائیا هونه ران دا، بتایبته بیت هه فچرخ و سه رده میانه و بوویه هیما یه کی پیشکه فتی وتشتی نووی ب تیگه ها کلاسیکی، یا ژفی گرتگر شهوه شیوهی سهره کی بی جالاکیت مروقایه تی د کاوانیت هه مه جوردا ژ کاری، کریکار، هونه رمنه، سیاسه تمه دار، هزرغان، نه اندازیار ... هتد، شه هه می جیهانا داهینانی بخوفه دگرن دا بوئ جهندی بینه شیوه کی ناست بهرز ژ جالاکیت مروقایه تی. پرائیا شه کوله ران دبینن داهینان نه نجامدانا تشته کی نووی به خودان بها بو جفاکی و دمینه لسره هزرا نووی نه فا ژ نشکه کی شه دهرده کفیت لسره بینه مایی حه ده سی نه لسره شه نگستی ریقه چونه کا لوجیکی.

حدهس لایه نه که ژ لایه نیت داهینانی وپیتتی بهر هه فکر نه کا ژیرانه یه بو ماوه کی دریز و شه بهر هه فکر نه یا تایبته و گشتی یه. گه له ک تیورین هین لدور داهینانی دینه مایی خودا لایه نی مروقایه تی و پیشفه چوونا هزری خو یا دکن و لغیره لایه نی هونه ری وهر دگرین د پروسه یا داهینانی ههروه کی سوزان لانچر دایه نیاسین: «داهینان زیده کرنا تشته کی نووی یه کو بهری نهو نه بو»، باشه هونه رمنه ند چ داهینان دکه ت؟ هونه رمنه ند شیوه یا داهینیت، سروشتی فان شیوه یا دهیته گه هاندن ژ لایه ههستی شه وگه هشتا فان شیوه یا بریکا حه ده سی یه و بهاریکاری ناشوبی یه، تیوریا (کوبیه) لدور داهینانی دبیزیت: «پروسه یا داهینانی بهر هه می جالاکیت بهری هشیاری یه، ناشیاری دشیت ناراسته بکه ت و بیبته پالدر به لی هشیاری رادبیت ب ناقرن و هه لسه نگاندن و ره خنه کرن» و شه رولی هشیاری رده ت ناکه ت، د قوناغا دوماهی یا بهر هه میت داهینانی، و تیوریا جلفورد یا داهینانی لسره بینه مایی (پالدر - سروشت) ه وهرودسا لسره بینه مایی رهوانی، نهرماتی، ره سنی و ههستیاری یه له برامبه ر ناریشا، هندک زانا بهر ده ف لایه نی مروقایه تی دچن د داهینانی دا مینا فروم، شلو روجرز و هنده کیت دیر داهینان تیدا یا نووی یه و

کوردستان د ناشبه را ده سپیکا هونه ری سارده سی نوهی دا و گرنگیا بزا شا هزری بو وی

سیروان شاکر

ره س نه خودان بهایه بو جفاکی، لهه مان ده ما د بهایی داهینانی د کارتیکرن و دلسوزی دایه د کاری دا و هه ژیکرنا پیشه یه، لغیره پیتتی یه لسره هر که سه کی لکوردستانی بویته ی بده ته هه می لایه نیت زانستی و هزری و مروقایه تی ژبو نه نجامدانا نارمانجین پیتتی ولسره هونه رمنه ندین کورده د پروسه یا داهینانی بگه هن ژبو گه هشتا هونه ری راسته قینه چونکی بتنی داهینه ری شیانین بهر هه می بیت هه ین بشیوه کی مه ستر و باشتر.

سالوخه ته کا دی یا هه ی بو که سایه تیا داهینه ر شهوژی چوونا بهر ف کاری، (نان روو) یا بهر نیاس د شه کولینیت زانستی دبینیت سالوخه تا شه میا گشتی تر بو هونه رمنه ندا و زانایا شهوه کارکرنا رژد دبینیت داهینان لده ف وان ناهیت ژ ئیلهامه کا نهنگاف یا عه قله کی موکم به لی ژ کارکرنه کا شه کتف یا مروقه کی نهرم و خودان کاریگه ری یه کا بهرز و دبینیت کو زانا و هونه رمنه ند تیکه لدین دگه ل شهزونا خو یا ته قایی دژیانی دا و دگه ل کوما سالوخه تین خو بیت که سایه تی ب په یوه دنده یه کا موکم د گه ل کاری خو بتایبته هونه رمنه ند. شه هه گروقه کا ناشکرایه کو هونه رمنه ندا سالوخه تا دیار یا هه ی د ئافاکرنا نیشانین شارستانی و جفاکی دا ههروه کی زانایا و ئافاکرنا چیزا ناست بلند و ناشکراکرنا بی فه شارتی و گرتی و سه رخوبون د هزرکرنی دا و نه پیگیریکرن ب داب ونهریت و یاساین راوه ستیای و رادیکالی.

خاله کا دی ژ ی یا گرنگ یا هه ی لدور پروسه یا داهینانی شهوژی برس ژبی یه و گرنگیا وی بو شهزومیت هونه ری و زانستی، داهینان دهیته نه نجامدان لهه ری یه کی دا ژ پانزده سالیی وهه تا نوت سالیی و چ سنورین دیاریکارو نینه بتایبته دجیهانا هونه ری و زانستی دا، د هونه ری دا موزارتی سه ره رشتیا ئوپرا میلانو کر دژیی چارده سالیی دا و بیتهوئن دهه مان ژ ی دا ئاهه نگین موزیکی ریکخستن د گوره پانیت گشتی و مندلسون ده سپیکا (خه ونا شه فه کا هاقینی) فه هاند د ژبی هه فده سالیی دا و ههروه سا بیکاسو که فالی (ژنکین شه فنیسون) داهینا دژیی نوزده سالیی دا و گالیلیو دژیی هه ژده سالیی دا یاساین به ندولی ئاماده کرن

و باسکال دژبی شانزده سالیی دا ده بیکول نفیسین د خواندنا کوفکا و نامیرئ هژمارئ داهینا دژبی شانزده سالیی دا.

ها تیه سه لماندن کو داهینان جورده که ژ سه ر خوبونی و رهفتاره کی بی دهسته توشی گفاشنتین مه زن دبیت ژبو کیمکرنا هیزا بهر مه مثنیانی یان ره سه نیی د هندک جفاکین پاشکفتی دا و نه قه رویدده ت د نه بوونا شیانیی هزرکرنی ب شیوازه کی فه کری و گریدان ب داب ونه ریتا د چاره سه رکرنا ناریشا، پیتقی یه لسره جفاکی کوردی یان هونه رمه ندی کورد پیقه ریت بهر به لاف دهر باز بکه ت د چاره سه ریا نافه روکا پرسا هونه ری و سه رکه فتن بهر هف قوناغه کا دیاریکراو ژ جلاکین هزی وهک که برهک بو نه انجامدانا جورده کی به لانسین و پیتقی ت خویه تی بیت داهینره. پیتقی یه لسره مروف و هونه رمه ندی کورد دپروسه یا داهینانیدا دوبر که قیت ژ تشتی بهر به لاف و ژئ دهر باز بیت دابیت هونه رمه ندی داهینره.

د شروفه کرنا په یقا داهینانی لدهف فه یله سوفا سوقرات دبیزیت: «داهینان قوناغه که ژ پیتشکه فتنی هونه رمه ند تیدا دبوریت گریدایه ب ههستی بهر هف جیهانا برنسییا فه دژیت»، نه فلاتون دبینیت: «کاری هونه ری بی راسته قینه نه وه بی دوبر ژ ژبانا روژانه یا ههستیگری و دوبر ژ زالونا ههستا لهورا موزیک وهندهک توخمین شیعری دنیزیکن بو فی شروفه کرنی»، داهینان لدهف نه رستو: «پروسه کا مروقایه تی یا نه رمه نامیر وپیشره و تیدا هونه رمه ند بخویه چونکی هونه رمه ندی راستگویی و هشیاری لدهف ههیه و نه و هزر فانه لدویف جوانین دگریت دجهانا ههستادا»، فه یله سو فین هه قچهرخ کو ده سپدکهن ژ دیکارت و بیکون و گاللیو د ده می نوخازین د هزی دا کو لوجیک تیدا یا زاله و فه خواندن و بزافکرن بو که هشتنا به لکه یا بریکا سیسته مین سه لماندن نه قیت عقل قه بول دکه ت. ژ فه یله سو فین هه قچهرخ عمانوئیل کانت کو دبیزیت: «داهینان عقلی یه شهنگستا وئ ناشکرکرنا جوانیا راسته قینه یه بریکا زانینا دروست یا مروفی و هونه رمه ندی و دهیته نه انجامدان د مروفی

خودانی ههسته کا بهرز وئ ههستی دکه ته تیگه هشتنه کا بهرز کو دبیته داهینانه کا بهرز و هونه رکه کی بهرز نه انجام دده ت». داهینان لدهف هیگی: «کهنگه شه کرنه کا نووی یه یان ناشکرکرنا سیسته مین گهنگه شی یه بیت بهری نه ههاتینه ناشکرکرنا»، بهلی کروتشه بی داخبار بوو بشیوه کی مه زن ب فه لسه فا هیگی کو نه وژی کومه کا خرغه بو بیین وینه یی نه یان کوما حه ده سا یه وپایی هونه ری دشپانا وی دایه د نه انجامدانا وینه یین حه ده سی و زه نی بریکا ناشوبی دناف مروفی دا جون دوی داهینانی دده ته نیاسین: «نه و قوناغا هونه رمه ند تیدا دشیت بهر مه کی بهادار ژ نه زمونا خو یا خرغه بوی پیتشکیش بکه ت»، بوچوونا سارته ری: «بهرزبونا ناشوبا داهینره وکارکرن بهر هف نازادیا دژی هه می قهیدا وناسته نگا لهورا دقیت هونه رمه ند گریدای بیت بخویه تا خوقه چ تشتی قه بول نه که ت و ههروه سا ئیکسانیی قه بول نه که ت و خو بدانیه سه ر خویه تی بیت جیهانی نه و (نهزا) بلنده و هونه رمه ندی وجودی یه»، فروید دبیزیت: «داهینان ژ نه قلی ژ نافدا و بی ههستی دهر دکه قیت دگه ل نه و گری بیت تیدا کو دزقرنه فه بو ناره زویا سکسی، بهلی هونه رمه ند جیاوازه ژ نه ساخی سایکولوجی چونکی نه و که بتا خو دهر تیخت و دهر برینی ژئ دکه ت». دقیت هونه رمه ندی کورد ژئ بدروستی دونه ری بکه هیت پشی هیگی دپروسه یا داهینانی دا بکه هیت بشیت دهر برینه کا دروست بکه ت ژ هزره کا دروست.

داهینان د هونه ری شیوه کاری دا بتاییه ت ریکخستنا هزرایه لدویف پیکهاتین سه رده کی هیل، رهنگ و شیوه لسره روویه ره کی خودان دوو دوبریاتی و نه و په یوه ندی بگهورینا نه بتنی نه وین لسره که قالی روویدده ن بهلی ههروه سا لسره مروفی رادبیت به نه انجامدانا وئ. هونه ری سوشیالیست لدویماهیکا هونه را بوو و نه گهر دزقرینه فه بو کیماسیی د داهینانا هونه ری دا ژبلی هندک لایه بیت ته کنیکی، سلفادور دالی دقئ بواری دا دبیزیت: «رامانا هونه ری نه وه ناشکرکرنا هه می راستیا بریکا شیوازه کی تاییه ت و نیگار و دک هونه ر ژ نیگارکیشی دقیت هه لیزارته کا

داهینره هه بیت بو رهنگا و هزی وشیانیت سه رکه فتی بو نه انجامدانا شیوه و پیکهاتین دهر برینی دکهن ژ نافه روکا ژبانی یان ژ ناشوبی هونه ری بی هونه رمه ندی.

نه وه بیین نه قرو لکورستانی د هندک تیگه هین دروستین هونه ری هه قچهرخ و سه رده م که هشتینه دا ژ پروسه بیین کلاسیکی ده که فن و دنیا یی بروونی بیین.

پیتقی یه لسره هونه رمه ندی کورد دهر دکه قیت بهر هف جیهانین داهینانی و ته که ز بکه ت لسره نافه روکا داهینانی دونه ری دا لدویف خواندنه کا دیاریکراو دوبر ژ شیوازی ت کلاسیکی، ههروه سا دقیت دهلیقین داهینانی دونه ری دا دروخسای بن دگه لهک بواراندا مینا ریقه بهر یین سه ره رشتیار لسره هونه ری و لژنه یین په یوه ندیدار نه فه هه می فاکته رین هاریکاریا هونه رمه ندی کورد دکهن بهر دهوام بیت لسره کاری هونه ری بهر هف راستین نووی دونه ری شیوه کاری دا.

هونه رمه ندی داهینره ژ چندهستی ناکه ت بهلی سه رده ری دگه ل کلور وشارستانی هه رفره و دهوله مه ند دکه ت یا خرغه بووی بدریژاها بزاقین مروقایه تی بیت بهر دهوام ژبو تیگه هشتنا جیهانا نووی و سه رده ری دگه ل بشیوه کی ته قایی لسره بنه ماین شارستانی هه قچهرخ، جیلفورد ته که ز دکه ت لسره چه ندین خالین گرنگ دا هونه رمه ند بیته داهینره نه وژی ره سه نی، نه رماتی، رهوانی نه فه هه می ژ ساخله تین پروسه یا داهینانی نه.

گهورینا هزی لدهف هونه رمه ندی کورد بی گومان دئ که هیه ته نه انجامین پیویست ب پروسه یا داهینانی و نه قه ژئ لدویف پروگرام و تیگه هین داریتی بو لوجیکا داهینانی. پروسیسا داهینانی ناهیه ته نه انجامدان دکاودانیت نه ژ هه ژئ دا یان نه که هشتی یان نه دهاریکار نه گهر نه بهاریکاریا شیانیی هه می که سا بن لکورستان و خودان سه خله تین بژاره بن بتاییه ت د دیتنا نافه روکا جیهانی و هه مناهه نگیا هزی دنافه را پیتقی نافخویی و نیشانین دهر برینی بو کاری داهینانی.